

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора педагогічних наук, доцента,
професора кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»**

**Ієвлева Олександра Миколайовича
на дисертацію**

Козубської Світлани Володимирівни

**«Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців
ІТ-сфери у закладах фахової передвищої освіти»**

**представлену на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

Інформаційна революція, що розпочалася на початку ХХІ століття, стала поштовхом до процесів інформатизації суспільства та подальшої цифровізації. ІТ-сектор, який сформувався в цей період, посів вагоме місце в економічному та соціальному розвитку сучасного суспільства.

В умовах зростання обсягів обміну товарами, послугами та капіталом на міжнародному рівні провідну роль у забезпеченні ефективності цих процесів відіграють цифрові технології. Їх розвиток і впровадження безпосередньо залежать від діяльності фахівців ІТ-сфери, які виступають ключовими агентами цифрової трансформації. Вони забезпечують створення, підтримку й удосконалення інформаційно-комунікаційних систем, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності бізнесу та інтеграції у світовий економічний простір.

У цьому контексті важливою складовою професійної діяльності ІТ-фахівців є комунікація іноземною мовою в бізнес-середовищі. Вона має вирішальне значення для ефективної взаємодії в міжнародних командах, що займаються розробленням програмних продуктів, реалізацією проєктів, узгодженням технічних завдань і співпрацею із замовниками.

За цих обставин іншомовна комунікативна компетентність є невід'ємним складником професійної культури сучасного ІТ-фахівця та одним із провідних чинників його конкурентоспроможності на глобальному ринку праці.

В Україні ключовою ланкою підготовки ІТ-фахівців виступає система фахової передвищої освіти. Це підкреслює значення закладів фахової передвищої освіти як базового рівня формування професійних і, зокрема, іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери. Саме тому проблема формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери у закладах освіти цього типу є однією з актуальних у сучасній педагогічній науці.

Тема дисертаційного дослідження Козубської С. В. «Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери у закладах фахової передвищої освіти» відповідає науковому напрямку кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка». Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні засади особистісного і професійного розвитку сучасного фахівця в умовах

інтеграції у міжнародний освітній простір» (номер державної реєстрації 0121U113179). Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 3/21 від 18.10.2021 р.)

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Оцінюючи найбільш вагомі наукові результати дисертаційного дослідження, виокремлюємо ті, що мають теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики.

У дисертаційній роботі Козубської С. В. визначено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери у системі фахової передвищої освіти.

Уточнено зміст ключових понять дослідження, визначено критерії, показники та рівні її сформованості, удосконалено навчально-методичний супровід навчання іноземної мови майбутніх ІТ-фахівців із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Подальшого розвитку набули положення щодо професійно-практичного спрямування змісту курсу іноземної мови та організації інтегрованого й інтерактивного навчання у закладах фахової передвищої освіти.

3. Нові факти, одержані здобувачем

У дисертаційній роботі Козубської С. В. вперше визначено, аргументовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери, підготовка яких здійснюється у системі фахової передвищої освіти (забезпечення професійно-практичного спрямування змісту курсу іноземної мови студентів ІТ-спеціальностей у закладах фахової передвищої освіти; забезпечення інтегрованого навчання іноземної мови студентів ІТ-спеціальностей у фахових коледжах; організація інтерактивного навчання іноземної мови студентів ІТ-спеціальностей у закладах фахової передвищої освіти; оптимізація навчально-методичного супроводу навчання іноземної мови майбутніх фахівців ІТ-сфери у фахових коледжах із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій); обґрунтовано зміст і структуру іншомовної комунікативної компетентності майбутніх ІТ-фахівців, підготовка яких здійснюється у закладах фахової передвищої освіти, на основі виокремлення мотиваційного, когнітивного, діяльнісного компонентів; означено критерії (мотиваційно-ціннісний, лінгвістично-когнітивний, комунікативно-діяльнісний), показники та рівні (високий, середній, достатній, низький) сформованості іншомовної комунікативної компетентності; уточнено зміст ключових категорій дослідження: «фахова передвища освіта», «фаховий коледж», «фаховий молодший бакалавр», «ІТ-фахівець», «іншомовна комунікація ІТ-фахівців»; удосконалено навчально-методичний супровід для навчання іноземної мови майбутніх фахівців ІТ-сфери у фахових коледжах; дістали подальшого розвитку положення про використання потенціалу професійно-практичного спрямування змісту курсу іноземної мови для студентів ІТ-спеціальностей, організацію інтегрованого та інтерактивного навчання у курсі іноземної мови для студентів закладів фахової передвищої освіти.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації та публікацій Козубською С. В. дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність викладених авторкою результатів. Вивчення джерельної бази (292 найменування, з них 126 – іноземними мовами), дозволило виокремити суперечностей: між актуальністю іншомовної комунікативної компетентності як компоненту професійної компетентності сучасних ІТ-фахівців та недостатністю розробленості цієї проблематики в теорії і практиці сучасної фахової передвищої освіти; між вимогами працедавців щодо іншомовної комунікативної підготовки студентів, що навчаються за ІТ-спеціальностями, та необхідністю її цілісного формування в умовах закладу фахової передвищої освіти на основі запровадження відповідних педагогічних умов; між можливостями освітнього процесу, в умовах якого формується іншомовна комунікативна компетентність молодших бакалаврів за ІТ-спеціальностями та потребою у розробці навчально-методичного супроводу, що слугував би засобом для його удосконалення.

Науковий апарат, викладений у вступі, дає можливість цілісно відтворити авторське бачення розв'язання проблеми формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери у закладах фахової передвищої освіти, а також визначити й реалізувати в експерименті педагогічні умови її формування.

У ході вирішення досліджуваної проблеми дисертанткою було науково обґрунтовано вибір, систематизовано та використано відповідні теоретичні й практичні методи наукового дослідження.

Новизна та вірогідність загальних висновків дисертації забезпечуються комплексним аналізом значної кількості наукових джерел, використанням відповідних методологічних підходів і взаємопов'язаних методів, спрямованих на розв'язання визначених завдань і досягнення поставленої мети, а також ефективним упровадженням отриманих результатів у практику роботи закладів фахової передвищої освіти України.

Дисертацію написано на належному науковому рівні. Дисертантка володіє теорією проблеми і методами її дослідження, демонструє вміння ретельно і глибоко аналізувати та систематизувати наукові першоджерела.

Оформлення роботи справляє позитивне враження завдяки чіткій структурі, коректному поданню таблиць і діаграм, а також раціональному добору та оформленню додатків, що підвищує наукову цінність та наочність дослідження.

Зміст поданих анотацій відображає зміст дисертації та висвітлює її суттєві аспекти та основні положення. Рівень апробації результатів дослідження є достатнім, що засвідчується участю дисертантки у науково-практичних конференціях різного рівня.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів

Результати виконаного дослідження впроваджено в освітній процес Фахового коледжу економіки, права та інформаційних технологій Західноукраїнського національного університету (довідка № 70 від 29.08.2025); Технічного фахового коледжу Луцького національного технічного університету (довідка № 129 від 03.09.2025); Хмельницького політехнічного фахового коледжу Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 199 від 18.09.2025); Фахового

коледжу інформаційних технологій Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 394 від 26.09.2025).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Матеріали, положення та висновки дослідження можуть бути використані для удосконалення освітнього процесу під час вивчення студентами ІТ-спеціальностей курсу іноземної мови за професійним спрямуванням та організації інтегрованого й інтерактивного навчання у закладах фахової передвищої освіти. Для цього дисертанткою підготовлено навчальний посібник, «Іноземна мова професійного спрямування (англійська мова для ІТ-фахівців)», який спрямований на розвиток умінь роботи з фаховою літературою, формування іншомовної комунікативної компетентності та забезпечення ефективного вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування».

Результати проведеного дослідження можуть слугувати цінним науково-методичним джерелом у практичній діяльності викладачів закладів фахової передвищої освіти з метою підвищення якості їхньої педагогічної діяльності.

Дослідницькі матеріали доцільно використовувати магістрантам і аспірантам під час підготовки наукових розвідок, присвячених реалізації компетентнісного підходу у сфері професійної та фахової передвищої освіти.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації, значною мірою забезпечується логічною структурою роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Логіка і послідовність викладу тексту праці відповідають вирішенню поставлених завдань дослідження.

Логічну структурованість дисертаційної роботи забезпечують висновки та узагальнення, її унаочнюють 17 таблиць, 12 рисунків і 14 додатків.

У Вступі представлено аргументацію актуальності дослідження; подано відомості про зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами. Означено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, презентовано гіпотезу і відповідно підібрані методи дослідження. Представлено наукову новизну дослідження і практичне значення одержаних результатів. Презентовано дані про апробацію та впровадження одержаних результатів у практику закладів фахової передвищої освіти. Подано інформацію про авторський внесок у наукових працях, підготовлених та опублікованих у співавторстві, а також інформацію про структуру та обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі «Підготовка майбутніх фахівців ІТ-сфери до іншомовної комунікації як науково-педагогічна проблема» розкрито зміст ключових понять і категорій дослідження, обґрунтовано сутність іншомовної комунікативної компетентності ІТ-фахівців, визначено й охарактеризовано її структурні компоненти, а також проаналізовано сучасний стан навчання іноземних мов майбутніх спеціалістів ІТ-галузі у закладах фахової передвищої освіти.

У другому розділі «Науково-методичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери у закладах фахової передвищої освіти» представлено діагностичний інструментарій, описано критерії, показники та рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності,

визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності фахових молодших бакалаврів з ІТ-спеціальностей.

У третьому розділі «Організація педагогічного дослідження та інтерпретація експериментальних даних» представлено методику та програму реалізації дослідження, висвітлено специфіку діагностики формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери у закладах фахової передвищої освіти на констатувальному і формувальному етапах педагогічного експерименту та інтерпретацію експериментальних даних. Визначено перспективи подальших науково-педагогічних досліджень.

Під час мовно-стилістичного оформлення дисертації авторкою враховано особливості наукового стилю, що забезпечує чіткість, послідовність і наукову обґрунтованість викладу матеріалу.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення одержаних дисертанткою результатів, вважаємо за потрібне висловити певні побажання та зауваження дискусійного характеру:

1. Суперечності, розв'язання яких покладено в основу дослідження (с. 26), доцільно доповнити суперечністю, сформульованою дисертанткою на с. 42 «між системою фахової підготовки спеціалістів середньої ланки та кадровими потребами теперішнього наукомісткого високотехнологічного виробництва».

2. Дослідження ґрунтується на нормативно-правових документах, що відображають особливості розвитку системи освіти загалом та фахової передвищої освіти зокрема (с. 4-5). Доцільно було б також врахувати Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення національної системи кваліфікацій відповідно до актуальних потреб ринку праці» № 4353-IX від 2 травня 2025 року, яким передбачено створення Єдиного реєстру кваліфікацій – Класифікатора професій шляхом об'єднання кількох чинних джерел.

3. У роботі, на нашу думку, доцільно було б приділити більше уваги аналізу можливостей сервісів штучного інтелекту для формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери у закладах фахової передвищої освіти.

4. На наше переконання, робота тільки б виграла, якби авторка проаналізувала вимоги працедавців до сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери, підготовка яких здійснюється у коледжах.

5. Робота не позбавлена окремих огріхів технічного характеру.

9. Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Наукові результати та основні положення, висновки та рекомендації достатньо повно викладено у вигляді 10 праць, з яких 6 одноосібні, зокрема: 5 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 4 публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації на науково-практичних конференціях; 1 – навчальний посібник, що додатково відображає результати науково-педагогічного дослідження.

10. Висновок

Отже, рецензоване дисертаційне дослідження Козубської Світлани Володимирівни «Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх

фахівців ІТ-сфери у закладах фахової передвищої освіти» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано наукове завдання щодо визначення, аргументації та перевірки педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців ІТ-сфери, підготовка яких здійснюється у системі фахової передвищої освіти, під час педагогічного експерименту, що має важливе значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

У 10 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них 5 статей у виданнях, що належать до переліку наукових фахових видань України; 4 тези доповідей – у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій; 1 навчальний посібник.

Дисертація є результатом самостійних досліджень, не містить елементів фальсифікації, компіляції, плагіату та запозичень, що констатує відсутність порушення академічної доброчесності. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

Вважаємо, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку, а її авторка – Козубська Світлана Володимирівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та
інноваційної освіти

Національного університету
«Львівська політехніка»

Олександр ІСВЛЄВ

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»

Роман БРИЛИНСЬКИЙ